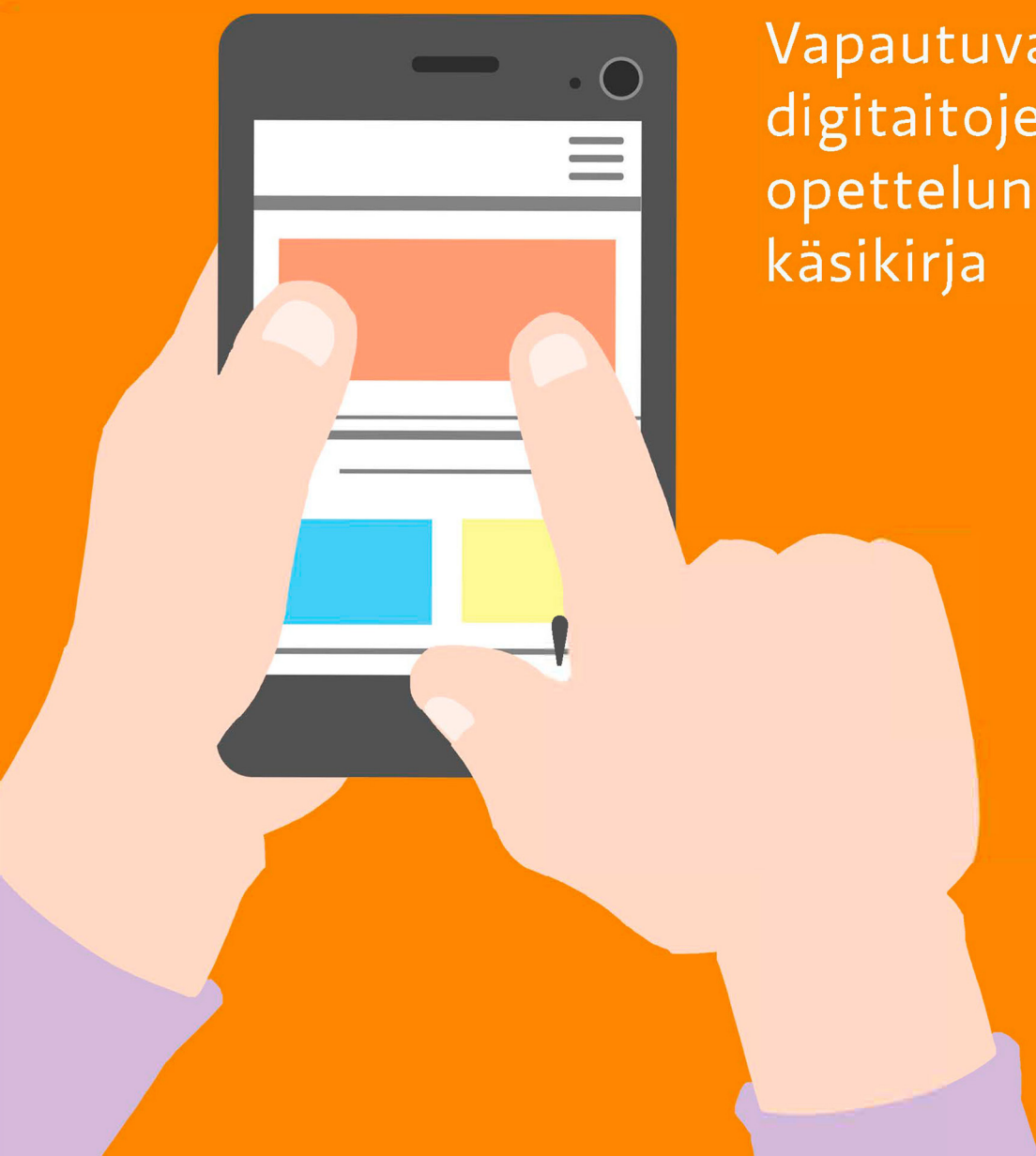

Takaisin Digiyhteiskuntaan

Vapautuvan vangin
digitaitojen
opettelun
käsikirja

Hard Luck
nettikahvila -hanke
2020

Katja Kivipuro

RETS

Sisällys

Aluksi	4
Tärkeimmät asiat ensin	5
Hoidettavien / opeteltavien asioiden lista	6
Verkkopankki	7
Asunnon hakeminen	8
Sähköposti	9
Kela	9
Veroasiat	10
TE-toimisto	11
Wordin käyttö	11
Opiskelu	12
Terveys-, sosiaali- ja päihdepalvelut	13
Uusi koti	14
Velka-asiat	15
Älypuhelin, tablettitietokone ja sovellukset, some ja turvataidot	15
Lasten asiat	16
Lopuksi	17
Liite 1	18
Takaisin (Digi-) yhteiskuntaan – Vapautuvan vangin digitaitolista	18
Liite 2	20
Hyödyllisiä linkkejä	20

Aluksi

Digitaidot ovat nykyajan kansalaistaitoja. Ilman perusdigitaaitoja jää väistämättä syrjään yhteiskunnallisesta osallisuudesta. Asiakaspalvelupisteiden vähetessä ja palvelujen siirtyessä verkkoon jopa oma perusturva voi olla kiinni siitä, osaako täyttää sähköisen hakemuksen sekä liittää tarvittavat liitteet.

Hard Luck -nettikahvila oli Kriminaalihuollon tukisäätiön (nyk. RETS Rikoksettoman elämän tukisäätiö) kolmivuotinen STEA-rahoitteinen hanke (2018–2020), joka pyrkii tukemaan rikostaustaisia sekä asunnottomia ihmisiä digitaaitojen haltuunotossa. Vangit ovat kaikkein syrjäytyneintä kansanosaa, ja ilman tarvittavia laitteita sekä digiosaamista rikostaustaiset syrjäytyvät entisestään. Tämä puolestaan lisää riskiä uusintarikollisuuteen.

RETS tukee vapautuvia vankeja digiyhteiskunnan osalliseksi pääsemisessä. Tätä tarkoitusta varten säätiön tiloihin avattiin viisipaikkainen nettikahvila toukokuussa 2018. Kahvilassa työskentelee vastaava ohjaaja sekä vertaisohjaaja, jotka tarjoavat yksilöllistä ohjausta ja tukea sähköiseen viranomaisasiointiin sekä muuhun perustason digiosaamiseen.

Kahvilassa oli viisi asiakastietokonetta, asiakastablettitietokone, monitoimilaite (tulostin/skanneri), asiakaspuhelin, sähköiset henkilökortin lukulaitteet sekä kuulokkeita asiakkaiden käyttöön. Kahvin ja psykososiaalisen tuen ohella asiakas voi taitojensa mukaan joko itsenäisesti tai ohjatusti hoitaa sähköisiä virastoasioitaan. Pyrkimyksenä oli, että tila olisi rikostaustaiselle turvallinen, pieni ja kodinomainen. Ohjaajien osaamisessa yhdistyi vertaiskokemus sekä palvelujärjestelmän tuntemus. Hankkeen loppumisen jälkeen digiohjaus on integroitu RETSin kohtaamispaikkojen toimintaan.

Tässä käsikirjassa käydään läpi erityisesti vankilasta vapautuvan näkökulmasta tärkeitä sähköisiä viranomaisasioita. Käsikirja sisältää paljon linkkejä erilaisiin verkossa oleviin ohjeisiin. Se soveltuukin parhaiten käytettäväksi sähköisessä muodossa yhdessä asiakkaan kanssa.

Käsikirjaa voidaan hyödyntää esimerkiksi valvotun koevapauden toimintavelvoitetta suunniteltaessa sekä muistikirjana asioista, joita olisi hyvä saada haltuun vapautumisen lähestyessä. Vankien, kuten muidenkin digitukea tarvitsevien osaamistaso vaihtelee, eikä kaikilla rikostaustaisilla ole vaikeuksia surffata verkon syövereissä.

Kuitenkin erityisesti pitkään tai toistuvasti tuomioita suorittaneiden digitaaitot helposti vanhenevat tai niitä ei ole alun perinkään ollut. Onkin tärkeää kartoittaa asiakkaan lähtötaso ja edetä rauhallisesti, jotta voitaisiin saavuttaa aitoja oppimiskokemuksia.

Tärkeimmät asiat ensin

Millaisia digitaitoja vapautuvat vangit tarvitsevat? Tietokoneen käyttöön ja erilaisten ohjelmien hallintaan on olemassa valtavasti koulutusmateriaaleja ja kursseja.

Omia digivalmiuksia voi kartoittaa ja testata esimerkiksi Yle Digitreenien digitaitotestillä: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/29/digitreenit-testaa-digitaitosi-ja-hanki-uusia>.

Rikostaustaisilla on usein oppimisen, keskittymisen sekä impulssikontrollin pulmia. Jotta motivaatio ei katoaisi täysin ennen kuin mitään on ehditty oppia, rikostaustaisten digiopetuksessa kannattaa keskittyä ensisijaisesti niihin asioihin, joilla on oppijalle itselleen suurin merkitys. Yksinkertaistetusti: vankilasta vapautuvalle on todennäköisesti tärkeämpää osata hakea sähköisesti perusturvaan kuuluvia etuuksia kuin osata luoda diagrammeja Excelillä.

Kun vanki on vapautumassa, ensimmäisenä hoidettavien asioiden joukossa on henkilöllisyystodistus, pankkitili sekä jokin keino sähköiseen tunnistautumiseen. Verkossa virastoasioiden hoitaminen edellyttää, että asioivan henkilöllisyys kyetään varmentamaan. Tunnistautuminen onnistuu esimerkiksi pankkien tarjoamalla verkkopankkitunnuksilla tai älypuhelimien kautta mobiilivarmenteella. Pankkien tarjoamat verkkopankkitunnukset ovat ylivoimaisesti käytetyin menetelmä.

Joissain älypuhelimissa tunnistautuminen verkkopankkiin onnistuu kasvojentunnistuksella jatkossa, kun ensimmäinen tunnistautuminen on tehty verkkopankkitunnuksilla. Ilman henkilöllisyystodistusta on hankala asioida pankissa, ja ilman pankissa asiointia on hankala asioida verkossa.

Näin ollen virallinen henkilöllisyystodistus on ensimmäinen asia, joka tulisi hoitaa. Henkilöllisyystodistuksen hankintaan on mahdollista saada toimeentulotukea tai maksusitoumus. Mikäli vapautuvalla ei vielä ole olemassa pankkitiliä, jolle tuki voitaisiin maksaa, Kelalta voi saada tukia varten väliaikaisen Mastercard prepaid-kortin, jolla voi nostaa automaattista rahaa sekä maksaa ostoksia.

Kun väline sähköiseen tunnistautumiseen on olemassa, voi sähköinen asiointi alkaa. Olen koonnut listan, jolla on yleisimpiä vapautuvan vangin hoidettavia asioita. Kaikki kohdat eivät koske jokaista vankia, ja jo hallinnassa olevien asioiden ja taitojen määrä on erilainen jokaisella. Sen vuoksi lista olisi hyvä käydä jokaisen asiakkaan kanssa erikseen läpi, ja rastittaa ne kohdat, jotka ovat jo hallinnassa, viivata tarpeettomat yli ja suunnitella aikataulu niiden asioiden osalta, joihin olisi syytä paneutua.

Hoidettavien / opeteltavien asioiden lista

1. Verkkopankkiin kirjautuminen, tilitapahtumien tarkastelu, tallennus ja tulostaminen, laskujen maksu, suoraveloitukset, mobiilipankin käyttö
2. Asunnon hakeminen
3. Sähköpostin luominen ja käyttäminen
4. Kelan sivujen käyttäminen, etuuksien sähköinen hakeminen, liitteiden liittäminen hakemuksiin
5. Verokortti
6. Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuminen
7. Työhakemus ja CV, Wordin käyttäminen
8. Opintopolku, opinnot, opiskeluun liittyvät alustat kuten Moodle
9. Terveyspalvelut: Omakanta (omat terveystiedot), reseptin uusinta, sähköinen ajanvaraus.
10. Sosiaalipalvelut: Kuka on sosiaalityöntekijäni ja miten voin varata hänelle ajan?
11. Päihdepalvelut
12. Uuteen kotiin huonekalut, sähköt, vakuutukset, takuuvuokra
13. Velka-asiat, ulosotto
14. Älypuhelimien ja tablettitietokoneen käyttö ja tarvittavat sovellukset esim. HSL-sovellus
15. Some ja turvataidot, tiedonhaku
16. Lapsiin liittyvät asiat – Wilma tms. yhteys kouluun, lastenvalvoja, lastensuojelu jne.

...eli vaikka näin:

Verkkopankkiin kirjautuminen, tilitapahtumien tarkastelu, tallennus ja tulostaminen, laskujen maksu, suoraveloitukset, mobiilipankin käyttö

OSAAN JO [ ] HARJOITTELEN NÄITÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA [ ]

Asunnon hakeminen

OSAAN JO [ ] HARJOITTELEN NÄITÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA [ ]

ja niin edelleen.

Sitten itse asiointiin. On huomioitava, että joidenkin asiakkaiden lähtötaso saattaa olla se, että ensin opetellaan avaamaan tietokone, liikuttamaan hiirellä kursoria sekä selvitetään, mikä on selain ja miten sitä käytetään.

Käytännön työssä olemme huomanneet, että paras tapa on antaa asiakkaan itsensä ensin rauhassa aloittaa työskentely tietokoneella niin, että ohjaaja on kuitenkin saatavilla ja auttamassa heti, mikäli asiakas tarvitsee apua. Useammin kuin kädestä pitäen neuvomista, asiakkaat tarvitsevat itsetuntonsa vahvistamista tietokoneen käytössä.

Verkkopankki

Laskujen maksu verkossa sekä tiliotteiden esiin ottaminen liitteiksi hakemuksiin ovat tyypillisimpiä asiakkaittemme verkkopankkiasiointeja. Jokaisen pankin verkkosivut ovat erilaiset, samoin kirjautuminen ja esimerkiksi laskunmaksun vahvistaminen tapahtuu hieman eri tavoin kussakin verkkopankissa. Käytössä on tunnuslukulistoja, tekstiviestivarmennuksia, tunnuslukulaitteita, mobiilivarmenteita ja id-sovelluksia.

Syksyllä 2019 tuli käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen, mikä monimutkaisti asiaa entisestään. Koska verkkopankeilla ei ole enää käytössään niin sanottuja harjoittelutunnuksia, on ohjaaja yhtä lailla opettelemassa verkkopankkiin kirjautumista asiakkaan kanssa, mikäli asiakkaan pankki on eri kuin ohjaajan.

Joillakin pankeilla on selkeät ohjeet sivuillaan kirjautumiseen ja verkkopankin käyttöön. Esimerkiksi S-pankki ohjeistaa etusivullaan: <https://www.s-pankki.fi/fi/arjen-raha-asiat/verkkopankki/nain-kirjaudut-verkkopankkiin/>

Useilla pankeilla on myös ohjevideo verkkopankin käytöstä sekä tunnuslukulaitteiden käyttämisestä Youtubessa. Parhaiten ohjeen löytää menemällä Youtubeen ja kirjoittamalla hakuun oman pankin nimi, jolloin pankin oma Youtube-kanava tulee näkyviin.

Nordea: <https://www.youtube.com/watch?v=5g1s4IDnjYA>,
OP: <https://www.youtube.com/watch?v=bJxTNzY8xdg&list=PL0EDB85C3122E79B7>
Danske Bank: <https://www.youtube.com/watch?v=cDR6hqRTmO8>

Useammalla asiakkaalla on käytössään älypuhelin kuin tietokone, joten mobiilipankkisovellus on syytä ottaa haltuun. Älypuhelimeen ladattavilla sovelluksilla hoidetaan useimmilla pankeilla myös tunnistautuminen.

Mobiilipankkiin tutustumisen voi aloittaa esimerkiksi käymällä tämä artikkeli läpi <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/08/09/digitreenit-miten-pankkiin-mennaan-kannykalla-viisi-kysymysta-pankkien>. Tämän jälkeen paras tapa oppia on ladata oman pankin mobiilisovellus ja alkaa harjoitella.

Verkkopankista on syytä opetella ainakin laskunmaksu ja toistuvan maksun tai maksupohjan tallentaminen sekä tiliotteiden lataaminen. Se, mistä tiliotteen verkkopankista löytää ja miten sen voi ladata tietokoneelle ja edelleen hakemuksen liitteeksi, on useimpien asiakkaidemme opeteltavissa olevien asioiden listalla. Kuukaudesta toiseen samanlaisena toistuvien laskujen (esim.vuokra) maksu helpottuu, kun opetellaan tekemään suoraveloitus tai tallennetaan maksupohja omaan verkkopankkiin. Näin viitenumeroita ja tilinumeroita ei tarvitse joka kerta näppäillä uudelleen. Tiliotteet löytyvät verkkopankin ”tilit”-otsikon alta, ja sieltä voi ladata pdf-tiedoston koneelle ja siirtää tiliotteet ilman tulostamista ja skannaamista esimerkiksi toimeentulotukihakemuksen liitteeksi.

On syytä huomioida, että verkkopankkitunnukset sekä verkkopankin käyttö ovat ensimmäisenä hoidettavien asioiden listalla, koska useimpiin viranomaisasiointeihin kirjaututaan verkkopankkitunnuksilla. Kun on verkkopankkitunnukset, kaikki viranomaisasiointi helpottuu.

Asunnon hakeminen

Asunnonhaku on syytä laittaa vireille jo hyvissä ajoin, usein jopa useita kuukausia ennen vapautumista. Etenkin suurissa kaupungeissa asuntojonot ovat pitkät ja mikäli luottotiedot ovat menneet, on asunnon saaminen vapailta markkinoilta hyvin hankalaa. Vapautuvan vangin kannattaa tehdä työtä asunnon, tukiasunnon tai asuntolapaikan saamiseksi vankilan sosiaalityöntekijän, erityisohjaajan tai rikosseuraamusesimiehen kanssa.

Mikäli kuitenkin vapautuu ilman asuntoa, on oltava välittömästi yhteydessä kunnan sosiaalityöhön. Myös monet järjestötoimijat voivat auttaa. Esimerkiksi Kriminaalihuollon tukisäätiön asumispalvelukoordinaattori, VVA Ry:n asumisneuvoja sekä erilaiset hankkeet auttavat vapautuvia vankeja asunnon haussa.

Oma-aloitteisesti kannattaa täyttää ainakin kaupungin vuokra-asuntohaku (pääkaupunkiseudulla esim. www.stadinasunnot.fi, www.vav.fi sekä www.espoonasunnot.fi) sekä M2-kodit /Y-säätiön asuntohaku, Settlementtiasuntojen haku ja nuorille Nuorisosäätiön asuntohaku.

On huomioitava, että useimmat asuntohakemukset ovat voimassa vain 3 kuukautta, jonka jälkeen hakemus pitää uusia.

Mikäli luottotiedot ovat kunnossa, asunnonhaku helpottuu huomattavasti, ja esim. Sato ja Lumo sekä vapaiden markkinoiden asunnot esim. etuovi.com, oikotie.fi ja tori.fi tulevat kyseeseen. Useimmiten uusi vuokrasopimus edellyttää vuokravakuutta, joka on 1–3 kuukauden vuokran suuruinen kertaluontoinen summa, joka palautetaan vuokrasuhteen päätteeksi. Tähän voi hakea Kelalta apua.

Asunto Ensin -periaatteella toimiviin asumisyksiköihin tai tukiasuntoihin ei yleensä voi itse hakea, vaan arvion ja päätöksen tekee kunta. Tämän vuoksi yhteydenotto oman kunnan sosiaalitoimeen on ensisijaisen tärkeää.

Asunnonhakulomakkeet ovat hyvin samankaltaisia riippumatta asuntojen tarjoajasta. Lomakkeessa kysytään muun muassa tulo- ja varallisuustietoja, nykyistä asumismuotoa, perhesuhteita ja mukana muuttavia henkilöitä sekä asuntoon liittyviä toiveita, kuten asuinalueita, asunnon kokoa ja maksimivuokraa. Asuntoa hakiessa ei kannata rajata hakutoiveita ahtaalle, koska asuntoa on helpompi myöhemmin vaihtaa mieleisemmäksi ”väärästä” kaupunginosasta käsin kuin kadulta.

Sähköposti

Sähköpostia tarvitaan paitsi yhteydenpitoon, myös useisiin palveluihin (esimerkiksi sosiaaliseen mediaan) kirjautumiseen. Mikäli sähköpostitili puuttuu, kannattaa sellainen luoda. Käytetyimpiä ja ilmaisia sähköposteja ovat *Gmail*, *Outlook* sekä *Yahoo*. Tärkeää on luoda vahva, mutta muistissa pysyvä salasana sähköpostille. Vahvan salasanan luomiseksi kannattaa hyödyntää vaikkapa suomen kielen sijamuotoja, joita on melko hankala ulkomailta käsin hakkeroida.

Ohjeet sähköpostitilin luomiseen: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/01/31/digitreenit-uusi-sahkopostiosoite-on-helppo-hankkia-tassa-ohjeet-gmail-outlook> sekä: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/08/12/nain-luot-sahkopostiosoitteen>.

Kun sähköpostitili on luotu, on aika opetella sähköpostin kirjoittamista, lähettämistä sekä liitetiedoston lisäämistä sähköpostiin. Tätä voi harjoitella esimerkiksi ohjaajan sähköpostiin viestin lähettämällä.

Tässä esimerkki harjoituksesta, jolla voi testata sähköpostin käyttöä: http://ponnu.valo-valmennus.fi/wp-content/uploads/Tekstinkasittely_Sahkapostin-kaytto.pdf.

Sähköpostisovellus kannattaa avata myös kännykkään, jolloin puhelin ilmoittaa uusista viesteistä heti.

Kela

Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomen sosiaaliturvaan kuuluvat henkilöt. Kelalta on haettavissa useita kymmeniä erilaisia tukia eri elämäntilanteisiin. Vapautuvien vankien tyypillisimpiä hakemuksia ovat asumistuki, toimeentulotuki, työttömyysturva sekä eläkkeet.

Kela suosittelee asioimaan ensisijaisesti verkossa, jolloin asian käsittely nopeutuu ja on aikatauluista riippumaton. Aiemmin ratkaistut eläke- ja vammaisetuudet jatkuvat automaattisesti vankeuden jälkeen. Muita etuuksia tulee hakea uudelleen vapautumisen yhteydessä.

Kun Kelan sivuille kirjautuu (www.kela.fi -> siirry asiointipalveluun -> henkilöasiakkaat), sivulle aukeavat omat ajankohtaiset tiedot, tulossa olevat maksut ja päivämäärät sekä esimerkiksi tieto siitä, mikäli joitain liitteitä odotetaan lähetettäväksi. Uuden hakemuksen voi täyttää vasemmalla olevasta palkista kohdasta Hakemukset ja ilmoitukset. Liitteitä voi lähettää klikkaamalla kohtaa Liitteet.

Huomioitavaa on, että kertaalleen lähetettyä liitettä ei tarvitse lähettää uudelleen. Esimerkiksi kopiota vuokrasopimuksesta ei tarvitse lähettää jatkohakemukseen, mikäli tiedot eivät ole muuttuneet ja aiemmassa hakemuksessa sopimus on ollut liitteenä. Tämä siitä huolimatta, että järjestelmä ehdottaa automaattisesti liitteeksi vuokrasopimusta.

Kelalla on selkeitä opastusvideoita Youtubessa hakemusten täyttämiseen verkossa. Osoitteesta <https://www.youtube.com/user/Kelakanava> löytyvät ohjeet mm. perustoimeentulotuen hakemiseen sekä liitteiden lähettämiseen.

Perustoimeentulotuen hakeminen verkossa:

https://www.youtube.com/watch?v=pqRjkBGpskc&list=PLcHnb7gsysA5O7pBB0MicROgercj1LA_a&index=5&t=0s

Liitteiden lähettäminen on ollut osalle asiakkaistamme haastavaa. Sen vuoksi liitteiden lähettämisen opetteluun kannattaa panostaa. Mikäli käytettävissä on skanneri, on liitteiden lähettäminen suhteellisen helppoa. Myös kännykällä otettu kuva käy liitteeksi. Älypuhelin voi myös käyttää skannerin tavoin, jolloin liite saadaan varmasti sellaiseen muotoon, että vastaanottajan järjestelmä sen hyväksyy.

Ohjeet kännykän käyttämisestä skannerina tässä:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/02/08/digitreenit-skannaa-kuitit-ja-tarkeat-paperit-talteen-kannykalla> ja paperisten asiakirjojen digitalisoimisesta enemmän tässä:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/04/18/digitreenit-asiakirjat-sahkoisiksi-nailla-vinkeilla-toimitat-vaaditut-liitteet>.

Perustoimeentulotukea haetaan Kelasta, ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea kunnan sosiaalitoimesta. Pelkkää ehkäisevää/täydentävää toimeentulotukea ei voi hakea, vaan aina ensin on oltava perustoimeentulotukihakemus vetämässä.

Täydentävää ja ehkäisevää tukea varten ei välttämättä tarvitse tehdä erikseen hakemusta sosiaalitoimeen, vaan Kelan perustoimeentulotukihakemuksen lisätietoihin voi ilmoittaa, mikäli haluaa, että hakemus siirretään täydentävän/ehkäisevän toimeentulotuen osalta Kelasta suoraan sosiaalitoimeen.

Veroasiat

Verotukseen liittyvät asiat hoituvat www.vero.fi -sivustolla. Näitä sivuja tarvitaan suhteellisen harvoin. Lähinnä kyseeseen tulee verokortin tulostus, muutosverokortin hakeminen, veroehdotuksen tarkistus ja täyttäminen tai jäännösverojen ja veronpalautustietojen tarkistaminen. Myös tälle sivustolle kirjaututaan sähköisesti. Veroviraston sivut ovat saaneet kiitosta selkeistä nettisivuistaan ja asioinnin helppoudesta.

Mikäli veroprosenttia haluaa korottaa, päätöksen ja muutosverokortin saa saman tien, kun on täyttänyt tarvittavat tiedot. Omavero-sivulla on myös chat, josta saa reaaliaikaista neuvontaa palvelun käytöstä yleisellä tasolla.

Vero.fi -sivulla on myös kattavat ohjeet verotuksesta ja tarvittavista toimenpiteistä osoitteessa https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/esitys_ ja_opetusmateriaali/.

TE-toimisto

Mikäli vapautuvalla vangilla ei ole valmiiksi työpaikkaa, on ilmoitauduttava työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon. Tämä on myös toimeentulotuen saamisen edellytys. Ilmoittautuminen onnistuu verkossa osoitteessa <https://www.te-palvelut.fi/te/fi/> kirjautumalla omaan asiointiin ja klikkaamalla ”ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi”-kohtaa.

Ilmoittautuminen on monivaiheinen, ja ohjeet tulee lukea tarkasti, jottei työttömyysturva katkea. Oma asiointi -sivulta näkee tarvittavat toimenpiteet sekä niiden aikataulut. Näitä toimenpiteitä voi olla esimerkiksi työllistymissuunnitelman hyväksyminen tai palvelutarpeen arviointiin osallistuminen.

Ohjeistusta tässä: https://www.te-palvelut.fi/te/fi/nain_asioit_kanssamme/te_palvelut/asiakkaana_tepalveluissa/index.html.

TE-toimisto tekee työttömäksi ilmoittautumisen jälkeen työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysetuuden maksajalle (Kela tai työttömyyskassa). Omassa asiointissa voi myös seurata omien päätösten etenemistä tai täyttää lisäselvityspyyntöjä sekä saada tulosten esimerkiksi voimassa olevasta työnhausta. TE-palveluiden sivuilta voi luonnollisesti myös selata avoinna olevia työpaikkoja sekä tutustua työvoimakoulutuksiin.

Mikäli verkkopankkitunnuksia ei vielä ole, työttömäksi työnhakijaksi voi ilmoittautua menemällä TE-toimistoon, soittamalla tai täyttämällä lomake <https://asiointipalvelu.ahtp.fi/public/1/fill>.

TE-toimiston sivuilta löytyy myös työhakemusmalli ja vinkkejä CV:n tekoon.

Wordin käyttö

Jonkinlaista tekstinkäsittelyohjelmaa olisi hyvä oppia ainakin auttavasti käyttämään. Esimerkiksi työhakemuksen, CV:n tai vaikka valtakirjan kirjoittamiseen tarvitaan tekstinkäsittelyohjelmaa. Käytetyin tekstinkäsittelyohjelma lienee Microsoftin Office-pakettiin kuuluva Word, mutta tarjolla on myös maksuttomia tekstinkäsittelyohjelmia, kuten Google Docs, Libre Office Writer tai Open Office Writer.

Mikäli lähtötaso Wordin käyttöön on nolla, voi olla hyödyllistä käydä läpi Microsoftin aloitusopas aiheesta: <https://support.office.com/fi-fi/word>.

Youtubesta löytyy myös opetusvideoita Wordin käytön alkeista, esim. <https://www.youtube.com/watch?v=xKjeclVMKqU> tai <https://www.youtube.com/watch?v=eSyXYQopBWI>

Tekstinkäsittelyohjelmaa voi harjoitella esimerkiksi työhakemuksen ja CV:n teolla. Wordissa on paljon valmiita asiakirjamalleja, joita kannattaa hyödyntää virallisempia asiakirjoja luotaessa. Mikäli aiempien työsuhteiden ajankohdat ja kestot ovat päässeet unohtumaan, voi hyödyntää TE-toimiston sivuja, joista kirjautumalla näkee omia työhistoriatietojaan tai www.tyoelake.fi -sivustoa, johon on eritelty yksityiskohtaisesti työsuhteet, joista on kertynyt eläkettä.

Työhakemuksen tekoon kannattaa käyttää aikaa ja vaivaa, ja hankkia vinkkejä esimerkiksi täältä: <https://duunitori.fi/tyoelama/tyonhakuopas/ohjeet-ja-mallit/hyva-tyohakemus>.

Hakemusta kirjoittaessa myös näppäimistö ja kymmensormijärjestelmä tulevat pikkuhiljaa tutuiksi. Asiakkaita kannattaa rohkaista tekstinkäsittelyohjelmassa myös kokeilemaan eri toimintoja, kuten fonttien ja rivivälien vaihtoa ja erilaisia editointimahdollisuuksia.

Opiskelu

Mikäli opiskelemaan hakeutuminen on asiakkaalle ajankohtaista, tärkein sivusto, johon tulee tutustua, on www.opintopolku.fi. Tämän Opetushallituksen ylläpitämän sivuston kautta voi etsiä tietoja peruskoulun jälkeisistä opinnoista aina lukioista ja ammatillisista tutkinnoista oppisopimuskoulutukseen ja yliopistoon asti. Suomalaiset oppilaitokset ja korkeakoulut päivittävät sivustoille mm. ajankohtaiset hakutiedot ja eri kouluttautumisvaihtoehdonsa.

Myös yhteishakulomake sekä korkeakoulujen pääsykoetulokset löytyvät tältä sivulta kirjautumalla verkkopankkitunnuksin sivustolle. Sivustolta voi myös tarkistaa omat opintosuorituksensa.

Viimeistään kevään 2020 koronakriisin aikana jokaisen suomalaisenkin oppilaitoksen täytyi tehdä digiloikka ja siirtyä verkko-oppimisympäristöihin. Useilla oppilaitoksilla toki näitä on hyödynnetty pitkään jo ennen pakkoakin. Erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä on paljon. Esimerkiksi Moodle, MOOC, Classroom, Sites, Fronter ja Study.

Oppimisympäristöjen ongelmana on, ettei niiden käyttöä voi harjoitella valmiiksi, ennen kuin on hyväksytty opiskelijaksi ja saanut tarvittavat oppilaitoksen tunnukset. Mikäli asiakas kuitenkin opiskelee jossakin oppilaitoksessa, verkko-oppimisympäristöt ovat käteviä siitä, että ne mahdollistavat opiskelun ja tehtävien teon missä tahansa, ja tehdyt tehtävät tallentuvat ns. pilvipalveluun eivätkä näin vie tilaa asiakkaan oman koneen muistissa.

Terveys-, sosiaali- ja päihdepalvelut

Myös terveyspalvelut sähköistyvät. Reseptit menevät suoraan apteekkien tietoon sähköisinä e-resepteinä, ja eri toimipisteiden tietokannat yhdistyvät. Terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa kannattaa tutustua www.kanta.fi/omakanta -palveluun.

Kirjautumalla Omakantaan voi tarkastella omia käyntitietojaan, tarkastella reseptiensä voimassaoloaikoja ja lääkkeiden saatavissa olevia määriä, tutkia laboratoriotuloksiaan sekä pyytää reseptin uusimista. Omakantaan tallentuvat sekä julkisen että yksityisen sektorin tiedot.

Vankilasta vapautumisen jälkeen kannattaa ottaa yhteyttä oman alueen terveyskeskukseen, jotta säännölliset lääkitykset ja muu terveydenhuolto saadaan jatkumaan.

Oman terveyskeskuksen yhteystiedot löytyvät esimerkiksi oman kunnan verkkosivuilta, Helsingissä esimerkiksi sivulta <https://www.hel.fi/Helsinki/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/terveysasemat/>.

Joissakin kunnissa yhteyttä terveysasemaan voi ottaa myös sähköisesti. Esimerkiksi Helsingissä omalle terveysasemalle voi lähettää viestin, jonka hoitaja lukee, konsultoi tarvittaessa lääkäriä ja ottaa asiakkaaseen yhteyttä.

Myös päihdepalvelujen yhteystiedot löytyvät oman kunnan sivuilta, ja hoidon aloittaminen tapahtuu eri tavoin eri kunnissa. Oman kunnan päihdepalvelut ja hoitoon hakeutumiseen liittyvät ohjeet löytyvät helpoimmin hakukoneella (Google, Bing) käyttämällä hakusanoina oman kunnan nimeä ja esimerkiksi sanaa päihdepalvelut. Sama pätee sosiaalipalveluihin – hakemalla sanalla sosiaalipalvelut sekä oman kunnan nimellä löytyvät yhteystiedot ja ohjeet, miten hakeutua sosiaalipalveluiden piiriin.

Ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea haetaan kunnan sosiaalitoimesta. Tämä edellyttää voimassa olevaa perustoimeentulotukipäätöstä Kelalta. Useissa kunnissa ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea voi hakea sähköisesti kunnan omassa asiointipalvelussa. Samassa yhteydessä voi varata ajan sosiaaliohjaajalle tai sosiaalityöntekijälle, mikäli oma elämäntilanne vaatii tarkempaa selvittelyä.

Kuntien sosiaalitoimesta saa myös asumisneuvontaa, mikäli asumisessa on haasteita. Helsingin sosiaalipalvelut löytyvät osoitteesta <https://www.hel.fi/sote/toimipisteet-fi/aakkosittain/kalasadaman-thk/sosiaalipalvelut>.

Uusi koti

Mikäli uusi koti vankeusrangaistuksen jälkeen on ajankohtainen, uuteen kotiin tarvitsee hankkia mm. sähkösojimus, kotivakuutus ja huonekalut. Osoitteenmuutosilmoitus tehdään sekä Postille että Digi- ja väestötietovirastolle. Kannattaa myös varmistaa, että omat tiedot ovat talonkirjoissa omalla taloyhtiöllä. Mikäli uuden kodin vuokrasopimus edellyttää vuokravakuutta, voi tätä anoa Kelalta perustoimeentulotukihakemuksen yhteydessä tai erikseen paperisella TO2-lomakkeella.

Kunnan sosiaalitoimesta voi hakea täydentävää toimeentulotukea välttämättömiin kodin tarpeisiin, kuten pyyhkeisiin, astioihin, lakanoihin, peittoon, tynnyyn ja välttämättömiin huonekaluihin. Osassa kuntia myönnetään maksusitoumuksia esimerkiksi kierrätyskeskuksiin huonekaluja varten.

Sähkösojimuksen voi solmia haluamansa sähköyhtiön kanssa. Kannattaa kuitenkin huomioida, että sähkönsiirtolasku tulee paikalliselta sähköverkkoyhtiöltä riippumatta siitä, mistä sähkön ostaa. Näin ollen sähkölaskuja tulee kahdesta eri yhtiöstä, mikäli sähkön ostaa muualta kuin paikallisesta sähköverkkoyhtiöstä. Tätä varten ei tarvitse tehdä erikseen sopimusta, vaan paikallinen sähköverkkoyhtiö (esim. Helen, Caruna, Vantaan Energia jne.) saa sähkösojimuksista tiedon valitsemastasi sähköyhtiöstä.

Osoitteenmuutosilmoituksen voi tehdä verkossa osoitteessa <https://www.posti.fi/muuttoilmoitus/>.

Tieto uudesta osoitteesta menee samalla ilmoituksella sekä postiin että Digi- ja väestötietovirastoon (ent. maistraatti). Monilla taloyhtiöillä on verkossa omat nettisivut, joissa voi ilmoittaa taloon muutosta. Oman taloyhtiön verkkosivut löytyvät joko talon ilmoitustaululta tai esimerkiksi hakukoneella verkosta, kun laittaa hakusanoiksi oman osoitteen sekä sanan taloyhtiö.

Kotivakuutusta edellytetään usein vuokra-asuntoon. Kotivakuutusta on kuitenkin usein vaikea saada, mikäli luottotiedot ovat menneet. Vakuutusyhtiöiden ei tarvitse myöntää kotivakuutusta luottotiedottomalle. Kelalta on kuitenkin mahdollista joissain tapauksissa saada maksusitoumus kotivakuutukseen toimeentulotuen yhteydessä, mikäli vuokranantaja kotivakuutusta edellyttää.

Velka-asiat

Velka-asioiden hoitaminen vankilasta käsin on hankalaa. Tärkeintä onkin olla velkaantumatta lisää vankeuden aikana ja sen jälkeen. Kun vankeusaika päättyy, on tärkeää saada arki rullaamaan, ennen kuin alkaa selvittää velka-asioita. Velkatilannetta kannattaa alkaa selvittää asiaan perehtyneiden ammatti-ihmisten kanssa.

Kannattaa ottaa yhteyttä esimerkiksi Takuusäätiöön <https://www.takuusaatio.fi/palvelumme/velkalinja-ja-chat-neuvonta> tai oikeusaputoimiston tarjoamaan talous- ja velkaneuvontaan https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/talous_ ja_velkaneuvonta.html.

Ennen velkajärjestelyyn pääsyä ulosottoa kannattaa mahdollisuuksien mukaan maksaa, kunhan se ei vaaranna arjesta selviytymistä. Pienikin lyhennys kertoo maksuhalukkuudesta, joka auttaa velkajärjestelyyn pääsemisessä. Velka-asioiden hoito on pitkä ja usein hermoja vievä prosessi, mutta se kannattaa.

Älypuhelin, tablettitietokone ja sovellukset, some ja turvataidot

Sähköinen virastoasiointi on vain osa nykyistä digitaalista yhteiskuntaa. Pitkään vankilassa olleille saattaa tulla yllätyksiä siinä, miten nyky-yhteiskunta pyörii lähinnä sovellusten kautta. Kaikkiin julkisiin kulkuvälineisiin ei voi enää ostaa kuljettajalta lippua käteisellä, vaan kuljettajalle näytetään esimerkiksi mobiilisovelluksesta voimassa olevaa matkalippua. Ilman älypuhelinia on jo hankala tulla toimeen normaalissa arjessa.

Älypuhelimeen ja tablettitietokoneeseen voi ladata mitä mielikuvituksellisimpia sovelluksia Play Kaupasta tai App Storesta. Sovelluksia saa niin hyöty- kuin huvitarkoituksiinkin. Sovelluksia on sekä maksuttomia että maksullisia. Sovellukset ovat älypuhelimessa käyttäjäystävällisempiä kuin selaimen kautta palvelun käyttäminen, jota ei välttämättä ole optimoitu mobiilikäyttöön. Tarvitseepa sitten askelmittaria, matkalippua, etukorttia vaateliikkeeseen, deittipalvelua, jumppaohjelmaa tai videopalvelua, siihen on olemassa sovellus. Kaikkia mahdollisia sovelluksia ei kuitenkaan kannata ladata puhelimelle, ettei puhelimen muisti ylikuormitu.

Tablettitietokone on eräänlainen älypuhelimien ja tietokoneen välimuoto. Sen näyttö on suurempi kuin puhelimella, jolloin esimerkiksi elokuvien katsominen ja pelaaminen on helpompaa. Tabletti on myös yleensä huomattavasti tietokonetta edullisempi ostos. Tablettitietokoneissa on kosketusnäyttö, joten sitä käsitellään samaan tapaan kuin älypuhelinia.

Myös yhteydenpito ystäviin tapahtuu nykyisin suurelta osin puheluiden ja tekstiviestin sijaan erilaisissa sosiaalisen median sovelluksissa, kuten WhatsAppissa tai Messengerissä. Erilaisiin tarpeisiin on erilaisia sosiaalisia medioita, ja esimerkiksi työnhakuun liittyvästä

verkostoitumisessa kannattaa hyödyntää sosiaalisen median kanavia, kuten LinkedIn:iä. Sosiaalista mediaa käytettäessä on tärkeää kiinnittää huomiota yksityisyysasetuksiin sekä siihen, mitä tietojään on valmis jakamaan kaikille. Kannattaa pitää mielessä, että se minkä internetiin laittaa, myös jää sinne.

Digitalisoitua maailma tarjoaa erilaisille huijareille ja tietojenkalastelijoille erinomaisen työskentelyalustan. Niin sanotut nigerialaiskirjeet ovat kiertäneet jo ainakin 1700-luvulta lähtien aluksi kirjeinä, sittemmin fakseina, sähköposteina ja sosiaalisen median kautta. Vaikka huijaus on satoja vuosia vanha ja toimii aina samalla periaatteella, on uhrien ja menetettyjen rahojen määrä jatkuvassa nousussa edelleen. Huijauksessa luvataan suurta osuutta rahasummasta, kunhan huijattava ensin maksaa pienen rahansiirto- tms. maksun.

Romanttisissa huijauksissa taas huijari ”rakastuu” huijattavaan. Yhteisen elämän alkamiseksi tarvitaan kuitenkin ”tilapäistä lainaa” huijattavalta milloin milläkin verukkeella. Jos jokin vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta, se useimmiten ei ole totta.

Lähtökohtaisesti kaikki sähköpostit, joissa joko luvataan tai pyydetään rahaa, ovat huijausta. Kannattaa myös muistaa, että pankit tai muut viralliset tahot eivät koskaan kysele salasanojasi, maksukorttitietojasi tai pankkitunnuksiasi sähköpostitse.

Huijarit keksivät koko ajan uusia keinoja kalastella henkilötietoja, rahaa ja muita hyödykkeitä. Näistä löytyy kattavasti tietoa mm. Kilpailu- ja kuluttajaviraston sivulta <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Ostaminen-myyminen-ja-sopimukset/huijaukset/>.

Lasten asiat

Vapautuvalla vangilla voi olla myös alaikäisiä lapsia. Vanhemman vankeus on lapselle ja puolisolle usein kriisi, mutta niin voi olla myös vapautuminen. Vapautumisvaiheeseen voi kuulua useita lapsiin liittyviä hoidettavia asioita riippuen siitä, onko vapautuvalla vangilla lapsensa huoltajuus vai ei ja muuttaako vapautuva vanki samaan vai eri asuntoon, missä lapsi asuu. Joka tapauksessa usein on tehtävä yhteistyötä paitsi toisen vanhemman, myös vankilan työntekijöiden sekä lastensuojeluviranomaisten kanssa.

Apua vanhemmuuden ja parisuhteen haasteisiin voi saada esimerkiksi Kriminaalihuollon tukisäätiön Ehjä Perhe- toiminnasta <https://www.rets.fi/saatio/palvelumme/ehja-perhe-toiminta/>.

Mikäli vapautuva vanki on alaikäisen lapsen huoltaja, voi hoidettavina asioina olla esimerkiksi lapsen koulunkäyntiin liittyvien tunnusten (Wilma tms.) hankkiminen koululta ja yhteydenpito lapsen opettajiin. Lasten tapaamisiin ja lastensuojeluun liittyvissä oikeudellisissa kysymyksissä kannattaa olla yhteydessä esimerkiksi kriminaaliasiamieheen <https://www.rets.fi/saatio/palvelumme/kriminaaliasiamiestoiminta/>.

Lopuksi

Hyppääminen digiyhteiskuntaan pitkän vankeusrangaistuksen jälkeen voi olla outo ja ahdistavakin kokemus. Eräs asiakkaamme ihmetteli, että nykyään ei voi edes lehteä lukea ilman tilin luomista ja salasanan muistamista. Totta onkin, että maailma on digitalisoitunut lyhyessä ajassa.

Maailmanlaajuisesta verkosta on kuitenkin myös valtavasti hyötyä ja iloa. Hakukoneita käyttämällä (lähinnä Google, Bing tai Ask.com) voi selvittää vastauksen melkein mihin mieleen tulevaan kysymykseen tahansa muutamassa sekunnissa.

Tiedonhaun helppouden kääntöpuolena on lähdekriittisyyden tarve. Internetistä löytää kaiken mahdollisen, myös disinformaatiota, salaliittoteorioita ja ääriliikkeitä. Välillä tietotekniikkaa pelkääviä asiakkaita voi olla tarpeen houkutella koneen ääreen vaikkapa tietokonepelin tai Youtuben musiikkivideoiden avulla. Tietokone ei mene rikki siitä, että harjoittelee ja kokeilee uusia asioita.

Vapautuvilla vangeilla, kuten kaikilla muillakin, on omat vahvuutensa ja erikoisosaamisensa. Kirjallisesti lahjakasta asiakasta voi kannustaa blogin pitämiseen, ja visuaalisesti taitavaa asiakasta rohkaista vaikkapa digitaiteen tekemiseen. Vapautuvat vangit ovat suorittaneet Hard Luck -nettikahvilassa niin lukio-opintoja kuin autokoulun teoriaopintojakin. Onpa Hard Luckista lähdetty tietojenkäsittelytiedettäkin opiskelemaan.

On mahdotonta tehdä kattavaa ja aikaa kestävää käsikirjaa, josta löytyisi kaikki tekniset tiedot viranomaisasiointiin. Verkkosivut päivittyvät, sähköisen asioinnin käyttöjärjestelmät muuttuvat, lait ja sisäänkirjautumistavat modernisoituvat. Kokeilemalla ja harjoittelemalla oppii paremmin ja ajantasaisemmin kuin kirjoista lukemalla.

Tärkeintä digituen antamisessa vapautuville vangeille onkin asiakkaiden itsetunnon vahvistaminen, rohkaiseminen ja positiivinen palaute. Rikostaustaiset saattavat purkaa turhautumistaan ja häpeäänsä osaamattomuudestaan välillä rajuinkin sanakääntein ja rauhoittelun taito onkin yksi perusasioista, mitä tässä asiakastyössä tarvitaan. Kun asiakas kokee tullessa kuulluksi ja ymmärretyksi, voi tuloksellinen yhteistyö alkaa.

Liite 1

Takaisin (Digi-) yhteiskuntaan – Vapautuvan vangin digitaitolista

Ensimmäisiä asioita, mitä vapautuvan vangin tarvitsee hoitaa, on henkilöllisyystodistuksen sekä pankkitilin ja verkkopankkitunnusten hankkiminen.

Näitä odottaessa, mikäli toimeentulo tulee sosiaalietuuksina, voi käyttää Kelan prepaid-korttia. Kun sähköinen identiteetti on hankittu (mobiilitunnistautuminen, verkkopankkitunnukset tai henkilökortin mobiilisiru), voi alkaa asioida sähköisesti.

Alla on yleisiä pääsääntöisesti sähköisesti hoidettavia virastoasioita. Kaikki kohdat eivät koske kaikkia vankeja. Mitkä seuraavista hallitset, mihin tarvitset vielä harjoitusta, mikä kohta ei koske sinua?

Verkkopankkiin kirjautuminen, tilitapahtumien tarkastelu, tallennus ja tulostaminen, laskujen maksu, suoraveloitukset, mobiilipankin käyttö:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Asunnon hakeminen:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Sähköpostin luominen ja käyttäminen:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Kelan sivujen käyttäminen, etuuksien sähköinen hakeminen, liitteiden liittäminen hakemuksiin:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Verokortti:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuminen:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Työhakemus ja CV:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Opintopolku, opinnot, opiskeluun liittyvät alustat kuten Moodle:

OSAAN HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ EI KOSKE MINUA

Terveyspalvelut: Omakanta (omat terveystiedot), reseptin uusinta, sähköinen ajanvaraus:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Sosiaalipalvelut: Kuka on sosiaalityöntekijäni ja miten voin varata hänelle ajan?
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Päihdepalvelut:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Uuteen kotiin huonekalut, sähköt, vakuutukset, takuuvuokra:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Velka-asiat, ulosotto:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Älypuhelimien käyttö ja tarvittavat sovellukset, esim. HSL-sovellus:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Lapsiin liittyvät asiat – Wilma tms. yhteys kouluun, lastenvalvoja, lastensuojelu jne.:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Tiedonhaku:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Some, turvataidot:
OSAAN [ ] HARJOITTELEN TÄTÄ pvm. _____ [ ] EI KOSKE MINUA [ ]

Vankeusaikana moni asia on voinut jäädä rästiin. Näitä asioita olisi hyvä lähteä selvittämään yksi kerrallaan. Muista huolehtia myös itsestäsi! Harrastukset, sosiaaliset suhteet, vertaistuki, ammatilliset verkostot jne.

Älä kuitenkaan haali liikaa tekemistä yhdelle kertaa.

Asiat lähtevät selviämään pikkuhiljaa, eikä kaikesta tarvitse suoriutua yksin.

Liite 2

Hyödyllisiä linkkejä

Digitaitotesti

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/11/29/digitreenit-testaa-digitaitosi-ja-hanki-uusia>

Asunnon haku

www.stadinasunnot.fi

www.vav.fi

www.espoonasunnot.fi

<https://asunnot.m2kodit.fi/>

<https://ysaatio.fi/asunnon-hakijalle>

Viranomaissivustoja

www.kela.fi

www.vero.fi

<https://www.te-palvelut.fi/te/fi/>

www.kanta.fi/omakanta

Opiskelu

www.opintopolku.fi

Apua velka-asioihin

www.takuusaatio.fi

www.oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/talous_ja_velkaneuvonta.html

VAPAUTUVAN VANGIN TO DO -lista

Vapautuessa voi tuntua siltä, että asioita on valtavasti hoidettavana, eikä tiedä mistä lähteä liikkeelle. Suurin osa asioista hoidetaan netissä. Alla lista (sähköisesti) hoidettavista asioista vapautumisen yhteydessä. Hoidettavat asiat eivät ole tärkeysjärjestyksessä, eivätkä kaikki kohdat koske kaikkia. Toivottavasti tästä on apua!

1. HENKKARIT, PANKKITILI JA VERKKOPANKKITUNNUKSET

Ensimmäisiä asioita, mitä vapautuvan vangin tarvitsee hoitaa, on henkilöllisyystodistuksen sekä pankkitilin ja verkkopankkitunnusten hankkiminen. Näitä odottaessa, mikäli toimeentulo tulee sosiaalietuuksina, voi käyttää Kelan prepaid-korttia. Kun sähköinen identiteetti on hankittu (mobiilitunnistautuminen, verkkopankkitunnukset tai henkilökortin mobiilisiru), voi alkaa asioida sähköisesti. Opettele käyttämään verkkopankkia ja mobiilipankkia.

2. ASUNNON HAKEMINEN

3. SÄHKÖPOSTITILIN LUOMINEN JA KÄYTTÄMINEN

4. KELAN SIVUJEN KÄYTTÄMINEN, LIITTEET – HAE ETUUDET (TT-TUKI, TYÖTTÖMYYSETUUS, ASUMISTUKI JNE.

5. VEROKORTTI

6. TYÖTTÖMÄKSI TYÖNHAKIJAKSI ILMOITTAUTUMINEN

7. TYÖHAKEMUS JA CV

8. OPINTOIHIN HAKU

9. TERVEYSASEMAKONTAKTI, RESEPTIT, OMAKANTA

10. SOSIAALITYÖKONTAKTI

11. UUTEEN KOTIIN HUONEKALUT, SÄHKÖT, VAKUUTUKSET, TAKUUVUOKRA

12. ÄLYPUHELIMEN KÄYTTÖ SOVELLUKSINEEN

13. VELKA-ASIAT, ULOSOTTO

14. PÄIHDEPALVELUKONTAKTI

15. LAPSIIN LIITTYVÄT ASIAT, YHTEYS KOULUUN, LASTENSUOJELU, LASTENVALVOJA JNE.

16. TIEDONHAKU, SOME, TURVATAIDOT

Vankeusaikana moni asia on voinut jäädä rästiin. Näitä asioita olisi hyvä lähteä selvittämään yksi kerrallaan. Muista huolehtia myös itsestäsi! Harrastukset, sosiaaliset suhteet, vertaistuki, ammatilliset verkostot jne. Älä kuitenkaan haali liikaa tekemistä yhdelle kertaa. Asiat lähtevät selviämään pikkuhiljaa, eikä kaikesta tarvitse suoriutua yksin.